जा.क्र.सस/शा.नि./शि.क./२०००
सहसंचालक, उच्च शिक्षण, पुणे विभाग
पुणे ४११ ००१ यांचे कार्यालय.
दिनांक - ७।४।२०००

प्रति,
मा.प्राचार्य,
सर्व अशासकीय कला, विज्ञान, वाणिज्य,
शिक्षण व विधी महाविद्यालये,
पुणे विभाग.

विषय :- अशासकीय कला, विज्ञान, वाणिज्य व शिक्षण शास्त्र महाविद्यालये.

शिक्षकेतर कर्मचारी वर्गाचा आकृतीबंध.

सोबत शा.नि.क्र. एनजीसी - २२९९/ ९४७९५ /विशी -४ दि. २६.८.९९ ची प्रत आपल्या माहिती व आवश्यक त्या कार्यवाहीसाठी पाठवित आहे. त्यानुसार योग्य ती कार्यवाही करावी.

कळावे,

सहसंचालक,
उच्च शिक्षण, पुणे विभाग
पुणे. १ - करिता

अशासकीय कला, विज्ञान, वाणिज्य व
शिक्षणशास्त्र महाविद्यालये

शिक्षकेतर कर्मचारी वर्गाचा आकृतीबंध

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन निर्णय क्र.एनजीसी-२२९९/[७२५]/विशि-४
मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई ४०००३२
दिनांक : २६ ऑगस्ट १९९९

वाचा : १] शासन निर्णय, शिक्षण व सेवायोजन विभाग क्र.युसेवि क्रमांक एन.जी.सी.१२८०/१५०१६३/३२ सेल दि. २२ फेब्रुवारी, १९८०.

२] शासन निर्णय, शिक्षण व सेवायोजन विभाग क्रमांक एन.जी.सी.१२८१/५४५/विशि-४ दि.२ डिसेंबर १९८५.

३] शासन निर्णय, उच्च व तंत्रशिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्र.युसेवि क्र.एन.जी.सी.१२९६/६७५६३/[४०३७] विशि -४ दि. ४ मार्च, १९९६.

प्रस्तावना : विद्यापीठ कायदा अस्तित्वात आल्यानंतर त्या कायद्यान्वये विद्यापीठांना दिलेल्या अधिकाराप्रमाणे त्यांनी संलग्नित महाविद्यालयातील निरनिराळ्या संवर्गातील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या सेवाशर्ती विशेषतः त्या पदाची शैक्षणिक अर्हता, कर्तव्ये व कार्यभार बाबत अधिनियम करणे आवश्यक होते. परंतु याबाबत कार्यवाही न झाल्याने व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या संघटनांनी मागणी केल्याप्रमाणे आणि विशेषतः, शासनाने महाविद्यालयांना वेतन अनुदान योजना लागू केल्यानंतर सर्व विद्यापीठांशी संलग्न असलेल्या महाविद्यालयात शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचा समान आकृतिबंध लागू करणे आवश्यक झाले.

शासन निर्णय : संदर्भाधिन शासन निर्णया अन्वये अशासकीय कला, विज्ञान, वाणिज्य आणि शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील शिक्षकेतर कर्मचारी पदांचे मानक ठरवून देण्यात आले आहे. या मानकाच्या आदेशाचे एकत्रिकरण करुन शासन आता खालील प्रमाणे समान कर्मचारी आकृतीबंध लागू करण्याचे आदेश देत आहे.

१] अशासकीय कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालये –

१] नवीन महाविद्यालयात शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे खालीलप्रमाणे चार प्रवर्ग राहतील.
   अ] प्रशासकीय कार्यालया[मुख्य]साठी लिपिक वर्ग/प्रशासकीय पदे
   ब] महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयासाठी लागणारे कर्मचारी
   क] विज्ञान शाखा असलेल्या महाविद्यालयातील प्रयोग शाळेसाठी लागणारे कर्मचारी
   ड] वरील [ब] व [क] सोडून इतर सर्वसामान्य कामासाठी लागणारा चतुर्थश्रेणी कर्मचारी.

२] महाविद्यालयातील विद्यार्थी संख्या, महाविद्यालयातील आर्थिक उलाढाली इमारत, ग्रंथालय, प्रयोगशाळा यांचा सर्व विचार करुन नवीन कर्मचारी वर्ग खालीलप्रमाणे राहील.

पदांची कर्मधारी :-

१] कनिष्ठ लिपिक / टंकलेखक
२] वरिष्ठ लिपिक / वरिष्ठ लेखा लिपिक
३] मुख्य लिपिक / उपलेखापाल
४] अधिक्षक / लेखापाल
५] कुलसचिव

वरील पदाचे कर्मधारी प्रमाणे महाविद्यालयातील [वरिष्ठ व कनिष्ठ विभाग धरून] विद्यार्थ्यांच्या संख्येप्रमाणे प्रत्येक महाविद्यालयात अनुज्ञेय असलेल्या कर्मचारी वर्गाची माहिती विवरणपत्र "अ" मध्ये देण्यात येत आहे. महाविद्यालयातील प्रशासकीय कर्मचारी लेखा विषयाचेही कामकाज पहातील. याप्रमाणे अनुज्ञेय असलेल्या कर्मचारी वर्गास विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण यांची मान्यता घेणे आवश्यक राहील. शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण, पुणे / विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण यांना या निर्णयाप्रमाणे विद्यार्थी संख्येच्या निकषाच्या प्रमाणे पदे मान्य करण्याचे अधिकार प्रदान करण्यात येत आहेत.

२] वरील निकषाप्रमाणे लिपिक वर्ग / प्रशासकीय पदे धरून खालीलप्रमाणे लघुलेखनासाठीही पदे अनुज्ञेय राहतील.

१	५०० ते १५०० पर्यंत विद्यार्थी संख्या असलेले महाविद्यालय	पूर्वीचे टंकलेखक पदाचे रूपांतर लघुटंकलेखक पदामध्ये करून त्यास शासकीय दराने वेतन भत्ते देय राहील.
२	१५०१ ते २००० पर्यंत विद्यार्थी संख्या असलेले महाविद्यालय	कनिष्ठ लघुलेखक पद अनुज्ञेय
३	२००० च्या वर विद्यार्थी संख्या असलेले महाविद्यालय	वरिष्ठ लघुलेखक पद अनुज्ञेय

२] महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयासाठी आवश्यक कर्मचारी -

प्रत्येक संलग्नित महाविद्यालयात विद्यापीठ अनुदान आयोगाने शिफारस केलेल्या वेतनश्रेणीत व त्यांनी विहीत केलेल्या शैक्षणिक पात्रतेसह ग्रंथालय पद अनुज्ञेय राहील. [वरिष्ठ व कनिष्ठ स्तरावर तसेच ग्रंथालयासाठी आवश्यक तांत्रिक व लिपिक वर्ग / चतुर्थश्रेणी वर्ग पदेही खालीलप्रमाणे अनुज्ञेय राहतील.

१] सहाय्यक ग्रंथपाल - महाविद्यालयात विद्यार्थी संख्या २००० पेक्षा जास्त असेल तर विहीत शैक्षणिक अर्हता धारण करणारे सहाय्यक ग्रंथपालाचे एक पद.

२] पुरक ग्रंथालय पदे - १००० विद्यार्थी संख्या असलेल्या महाविद्यालयासाठी २५० विद्यार्थ्यांमागे १ प्रमाणे ग्रंथालय परिचर पदे अनुज्ञेय राहतील. १००० च्या वर विद्यार्थी संख्या असलेल्या महाविद्यालयातील ग्रंथालयासाठी आवश्यकता असेल तर ग्रंथालय परिचरांपैकी एक पद कनिष्ठ लिपिक संवर्गातील असेल.

३] विज्ञान शाखा असलेल्या महाविद्यालयातील प्रयोग शाळेसाठी कर्मचारी -

विज्ञान विषयांच्या प्रयोगशाळांसाठी प्रयोगशाळा सहाय्यक व प्रयोगशाळा परिचराची पदे विवरणपत्र "ब" मध्ये दिल्याप्रमाणे अनुदानास पात्र धरण्यास मंजूरी देण्यात येत आहे. विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण यांनी यापुढे अनुदान निर्धारण करताना हे निकष अंमलात आणावे.

] इतर सर्वसामान्य कामासाठी चतुर्थश्रेणी पदे -

३] महाविद्यालयाच्या प्राचार्य, शिक्षक तसेच प्रशासकीय कार्यालयासाठी व विद्यार्थ्यांच्या करिक्युलर अॅक्टीव्हीटीसाठीही चतुर्थश्रेणी संवर्गातील पदाची आवश्यकता आहे. त्यासाठी २५० विद्यार्थ्यांमागे एक चतुर्थश्रेणी पद अनुज्ञेय राहील. या चतुर्थश्रेणी संवर्गात शिपाई, पहारेकरी, उदवाहक, माळी, स्वच्छक इत्यादींचा समावेश असेल व महाविद्यालयांनी त्यांच्या सोयीप्रमाणे व आवश्यकतेनुसार नियुक्ती करावी.

४] वरील २] ३] व ४] मध्ये दिलेल्या निरनिराळ्या विभागांसाठीचा कर्मचारी विचारात घेऊन ५०० पेक्षा कमी विद्यार्थी संख्या असलेल्या महाविद्यालयास खालीलप्रमाणे वर्ग ४ ची पदे अनुज्ञेय राहतील.

१] कलाशाखा किंवा वाणिज्य शाखा किंवा कला व वाणिज्य शाखा असलेल्या महाविद्यालयात ५०० पेक्षा कमी विद्यार्थी संख्या असेल तर वरील २] ३] व ४] मध्ये दिलेल्या निरनिराळ्या विभागाकरीता अनुज्ञेय असलेल्या पदासह फक्त चतुर्थश्रेणीची ५ पदे अनुज्ञेय राहतील.

२] विज्ञान शाखा सह असलेल्या महाविद्यालयात ५०० पेक्षा कमी विद्यार्थी संख्या असेल तर [परिच्छेद एक मधील] ब] क] व ड] मध्ये दिलेल्या निरनिराळ्या विभागाकरीता अनुज्ञेय असलेल्या पदासह फक्त चतुर्थश्रेणीची ७ पदे अनुज्ञेय राहतील.

५] अशासकीय शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील शिक्षकेतर कर्मचारी आकृतिबंध -

कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयातील शिक्षकेतर कर्मचारी आकृतिबंध शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयास लागू नाही. त्यासाठी अशासकीय शिक्षण महाविद्यालयांना खालीलप्रमाणे समान आकृतीबंध लागू करण्यास शासनाची मंजूरी देण्यात येत आहे.

विद्यार्थी संख्या	कर्मचारी वर्गवारी	पदांची संख्या
२५० पर्यंत पटसंख्या असलेली महाविद्यालये	१] मुख्य लिपिक/लेखापाल	१
	२] वरिष्ठ लिपिक/लेखा लिपिक	१
	३] कनिष्ठ लिपिक/टंकलेखक	१
	४] चतुर्थश्रेणी	५
	१] ग्रंथपाल [विद्यापीठ अनुदान आयोगाने विहित केलेली शैक्षणिक अर्हता व वेतनश्रेणी लागू राहील.]	१
	२] ग्रंथालय चतुर्थश्रेणी कर्मचारी	१

वरील कर्मचाऱ्यां व्यतिरिक्त ज्या महाविद्यालयांमध्ये प्रयोगशाळा असेल तेथे एक प्रयोगशाळा सहाय्यक - नि - दृक्श्राव्य यंत्र चालक ही पदे अनुज्ञेय राहतील. मात्र त्यासाठी शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण यांच्या पूर्व संमतीची आवश्यकता राहील.

६] वरील पदांना शासनाने वेळोवेळी मान्य केलेल्या वेतनश्रेणी देय ठरतील.

७] शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण हे समान कर्मचारी आकृतिबंधाची अंमलबजावणी करतील व विद्यापीठे / महाविद्यालये / व्यवस्थापने यांना जर काही स्पष्टीकरणे पाहिजे असतील तर प्रदान करतील. सदरहू बाबतीत शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण आवश्यकता वाटेल तेव्हा शासनाकडून आदेश प्राप्त करुन घेतील.

८] याबाबतचा खर्च [१] " २२०२ सर्वसाधारण शिक्षण -०३ विद्यापीठीय व उच्च शिक्षण १०४ अशासकीय महाविद्यालयांना व संस्थांना सहाय्य [एक] [२] अशासकीय महाविद्यालयांना सहाय्य [एक] बिनसरकारी वाङ्‌मय , विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालयांना अनुदाने व [३] ७७ [चार] बिनसरकारी शिक्षण शास्त्र महाविद्यालयांना अनुदान [९] सर्वसामान्य परिरक्षा अनुदान या शीर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

९] हा शासन निर्णय संदर्भाधिन शासन निर्णयाद्वारा वित्त विभागाने दिलेल्या सहमतीने व खालील अनौपचारीक संदर्भाने निर्गमित करण्यात येत आहे.

१] ७३१ / इएफसी-५ दि. ८ फेब्रुवारी, १९८०
२] ११५० / इएफसी-५ / ८२ दि. २२ जून १९८२

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

सही/-

[अ.मा.मटलवार]
अवर सचिव ,महाराष्ट्र शासन

प्रति,
राज्यपालांचे कुलपती याचे सचिव, राजभवन, मुंबई
शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण , महाराष्ट्र राज्य,मुंबई
विभागीय सहसंचालक,उच्च शिक्षण,मुंबई/नागपूर/पुणे/औरंगाबाद/कोल्हापूर/जळगाव/अमरावती/नांदेड.
विभागीय उपसंचालक,शिक्षण बृहन्मुंबई/पुणे/नागपूर/औरंगाबाद/अमरावती/नाशिक/कोल्हापूर
महालेखापाल [लेखा व अनुज्ञेयता] महाराष्ट्र १/२, मुंबई / नागपूर.

विवरणपत्र " अ "

कला, विज्ञान व वाणिज्य [वरिष्ठ व कनिष्ठ] महाविद्यालयांतील प्रशासकीय कामकाजासाठी लिपिक वर्ग / प्रशासकीय पदे यांचे प्रमाण खालीलप्रमाणे राहील.

टिप :- महाविद्यालयातील ग्रंथालय व प्रयोगशाळेसाठी जो चतुर्थश्रेणी कर्मचारी लागेल त्या पदांचा प्रशासकीय पदामध्ये समावेश नाही.

वरिष्ठ व कनिष्ठ महाविद्यालयांचे विभाग धरून

१] ५०० विद्यार्थी संख्या असलेले महाविद्यालये

१ मुख्य लिपिक
१ वरिष्ठ लिपिक
१ कनिष्ठ लिपिक / टंकलेखक
३ तीन

२] ५०१ ते १००० विद्यार्थी संख्या असलेली महाविद्यालये

१ अधिक्षक
१ मुख्य लिपिक
१ वरिष्ठ लिपिक
२ कनिष्ठ लिपिक / टंकलेखक
५ पाच

३] १००१ ते १५०० विद्यार्थी संख्या असलेली महाविद्यालये

१ अधिक्षक
१ मुख्य लिपिक
२ वरिष्ठ लिपिक
३ कनिष्ठ लिपिक / टंकलेखक
७ सात

४] १५०१ ते २००० विद्यार्थी संख्या असलेली महाविद्यालये

१ अधिक्षक
१ मुख्य लिपिक
२ वरिष्ठ लिपिक
४ कनिष्ठ लिपिक / टंकलेखक
८ आठ

५] २००१ ते २५०० विद्यार्थी संख्या असलेली महाविद्यालये

१ कुलसचिव / प्रबंधक [कनिष्ठ श्रेणी]
१ अधिक्षक
१ मुख्य लिपिक
१ वरिष्ठ लिपिक
५ कनिष्ठ लिपिक / टंकलेखक
९ नऊ

६] २५०१ ते ३००० विद्यार्थी संख्या असलेली महाविद्यालये

१ कुलसचिव / प्रबंधक [कनिष्ठ श्रेणी]
१ अधिक्षक
१ मुख्य लिपिक
२ वरिष्ठ लिपिक
५ कनिष्ठ लिपिक / टंकलेखक
११ अकरा

७] ३००१ ते ४००० विद्यार्थी संख्या असलेली महाविद्यालये

१ कुलसचिव / प्रबंधक (कनिष्ठ श्रेणी)
२ अधिक्षक
१ मुख्य लिपिक
३ वरिष्ठ लिपिक
७ कनिष्ठ लिपिक / टंकलेखक
१३ तेरा

८] ४००० संख्या पेक्षा विद्यार्थी असलेली महाविद्यालये

१ कुलसचिव / प्रबंधक (वरिष्ठ श्रेणी)
२ अधिक्षक
१ मुख्य लिपिक
३ वरिष्ठ लिपिक
७ कनिष्ठ लिपिक / टंकलेखक

अधिक पुढील प्रत्येक ३०० विद्यार्थ्यांमागे १ कनिष्ठ लिपिक व ३ कनिष्ठ लिपिकांच्या वरील १ पद वरिष्ठ लिपिकाचे पदश्रेणीत अनुज्ञेय.

विवरणपत्र " ब "

विद्यार्थी संख्या	प्रयोगशाळा सहाय्यक	प्रयोगशाळा परिचर
१	२	३
पहिल्या १५० विद्यार्थी संख्येपर्यंत	१	४
१५० ते १९०	१	४
१९१ ते २३०	१	५
२३१ ते २७०	२	६
२७१ ते ३००	२	७
३०१ ते ३४०	२	८
३४१ ते ३८०	२	९
३८१ ते ४२०	३	१०
४२१ ते ४५०	३	११
४५१ ते ४९०	३	१२
४९१ ते ५२०	३	१३
५२१ ते ५६०	४	१४
५६१ ते ६००	४	१५
६०१ ते ६४०	४	१६
६४१ ते ६८०	४	१७
६८१ ते ७२०	५	१८
७२१ ते ७५०	५	१९
७५१ ते ७९०	५	२०
७९१ ते ८३०	५	२१
८३१ ते ८७०	६	२२
८७१ ते ९००	६	२३
९०१ ते ९४०	६	२४
९४१ ते ९८०	६	२५
९८१ ते १०२०	७	२६
१०२१ ते १०५०	७	२७
१०५१ ते १०९०	७	२८
१०९१ ते ११३०	७	२९
११३१ ते ११७०	८	३०
११७१ ते १२००	८	३१
१२०१ ते १२४०	८	३२
१२४१ ते १२८०	८	३३
१२८१ ते १३२०	९	३४
१३२१ ते १३५०	९	३५
१३५१ ते १३९०	९	३६
१३९१ ते १४३०	९	३७
१४३१ ते १४७०	१०	३८
१४७१ ते १५००	१०	३९